

Nečista voda ni za napajanje. Če daješ živini nečisto sprideno vodo, jo grize v vampu in dobi drisko, ali pa dobi še kako drugo bolezen. Krave, ki pijejo sprideno vodo, imajo manje mleka in je večkrat sprideno.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

V duhu nahajamo se še vedno na postaji Rakek. L. 1884. na kresni dan kmalu po polnoči dospel sem bil vdrugič od Ljubljane do le sem, in tu čakal prvega svita jutranje zore. Tudi spomini na takrat ostanejo v moji duši neizbrisljivi, toraj so se mi stavili pred oči tudi to noč. Naj omenim kaj malega še o njih. Namenjen sem bil takrat na Bloke. Da bi pa v tej priliki te kraje še bolj natanko spoznal, dogovorila sva se bila z preblago dušo, † č. g. laščanskim župnikom M. F., da se snideva zjutraj okoli 6. ure na Bloški Polici, odkodar hočeva skupaj romati na Križno goro, kjer naj bi on tudi maševal. Od tega božje-potnega kraja sem še kot otrok mnogokrat čul pripovedovati, bival je ondi mnogo let tudi moj dober znanec č. g. J. B. (Križnogorski) kot nasamni duhovnik starotrške fare.

Zelo zgodaj odrinil sem bil z Rakeka. Blizu Cerknice pokazala se mi je neizmerna planota svetoznanega njenega jezera. Menim, da je malokrat tako vode-bogat, kot ono leto. Ne jezeru, ampak morskemu zalivu je bil enak. V Cirknici se nisem nič mudil, da si tudi ondi nisem bil brez prijateljev. Bilo je še prezgodaj. Lego ima ona prav prijetno, ker je pozidana na zmernej višavi. Fara je sloveča, stara. Njeni početek se šteje v l. 1261. O Valvazorjevem času je štela 29 podružnih cerkva. Tudi v Grahovem se nisem nič mudil; pogrešal pa sem ves pot človeka, ki bi poznal te kraje, zlasti gorôvje, da mi bi kaj o tem tolmačil. Le Križna gora kazala se mi je pred mano s prijazno cerkvijo na vrhu. Ko dospem na Bloško Polico, in vprašam v krčmi po svojem prijatelju, reklo se mi je: „že precej dolgo je, kar se je peljal, tu mimo proti Ložu“. Nekako neprijetno sem bil iznenaden s tem nepričakovanim poročilom. Kaj čem zdaj, si mislim. Saj sem mu vendar natančno pisal svoj namen. Ako se je pa peljal proti Ložu, gotovo ne pride na Križno goro. Mene pa je, ker sem bil že v njenem podnožji, vendar le mikalo podati se gori. Vprašal sem za bližnji pot, a popisovali so ga mi tako zmedeno, da sem vedel, ako se sam gori podam, ni gotovo, da bi dosegel svoj namen. Vem namreč iz večkratne skušnje le predobro, kaj so gôzdne stéze v tujini. Rad si bil najel kažipota, pa, — čudno! — in skoraj neverjetno! — v vsej vasi ga ni bilo najti, in celo proti plačilu ne. Mladih ni bilo doma; odšli so bili zarad sopraznika k nekej podružnici k sv. maši, starejši pa in domači varhi so se izgovar-

jali, da morajo krmiti živino. Prav z težavo in na lepo prošnjo se je poslednjič voljala neka ženska, da me hoče spremiti na goro. A hodila sva tako naglo, kakor da nama gorí za petami. Dokler je imela Križna gora svojega lastnega g. duhovnika, je utegnila biti pot od Bloške Police gori dobra; a ker romarski kraj pogreša že dolgo te stalne dobrote, so bile pota in steze tako zaraščene z grmičjem in preprežene s protjem, da je bilo komaj komaj za pririti skozi. Še divjačina mora imeti svoj trud, ako išče v teh goščah zavetja. Bog ve, kam se bi bil zgubil brez voditeljice. Poslednjič pripraskava na vrh. Božjepotni kraj najdel sem dokaj bolj prijeten in prijazen, kakor sem si ga domišljeval. Mislil sem, da je gora skalovita, svet pust, a najdel sem ravno nasprotno. Razun južne strani je gora gosto zaraščena. Cerkev in župnišče videl sem v prav dobrem stanu, razgled na Lož in Stari trg proti jugovshodu prav mičen, (zelo enako kakor raz gore Sv. Jošta na Šmartin poleg Kranja in okolico). — Na severno stran pa se je v dolini razlivalo cirkniško jezero skoraj morju podobno, in površje je nepokojno migljalo v milijardih od zjutranjega solnca zlatenih valčkov. Ni se mi bilo skoraj moč po eni strani nagledati lepote tega naravskega čudeža; po drugi strani pa sem si mislil: Ubogi ljudje, kaj bo letos z njih poljskim pridelkom, ko ga še o tem času (o Kresu) zagrinjajo in zalivajo tolike vodene sile! —

Prijaznemu mežnarju sem pravil, kako sva se z mojim predragim prijateljem glede romanja na Križno goro menda napak razumela, in prosil sem ga, naj mi vsaj cerkev odpre, da bom opravil sam za se kratko pobožnost. Svetišče sicer ni veliko, a jako prijazno in snažno ogleštano. Kar me je pa še posebno veselilo v njem, je bil spomin na mojega dobrega prijatelja in znanca še iz mladinskih let, slikarja in kiparja † Štefana Šubic-a, ki je okrasil cerkev s presnimi slikarijami, kar sem z velikim zanimanjem ogledoval. Že sem nameraval zapustiti mični Božji hram, kar pride mežnar noter in mi reče: „Gospod so pa vendar le prišli, in bodo maševali“. Nisem bil z lepa kakega človeka tako vesel, kakor mojega preblagega Matevža na tako daljnem in tujem kraju. Z ginljivim pritrkovanjem naznanjevali so dobrovbrani zvonovi dalječ dol v globoko Loško dolino, da se nahajajo romarji na Križni gori.

Po sveti maši sva se z prijateljem nekoliko okrepčala, ogledala si duhovsko stanovanje, odkodr je † č. g. Križnogorski marsikaki dopis odposlal „Novicam“, potem pa se podala, zatopljana v srčne pogovore, mimo kapelic sv. Križevega pota v dolino proti Staremu Trgu. Tam dol najdel sem zopet dobrega znanca iz mladostnih let, č. g. župnika B. L. (zdaj tudi že v večnosti), ki naju je oba zelo prijazno sprejel. Kar povsod rad naredim, da si pogledam kako cerkveno stavbo, storil sem tudi ondi. Starotrška farna cerkev je zelo prostorna in lepa. V njej si je tudi pokojni Štefan Šubic postavil marsikak spomin svojega uma in dlana. Fara je stara že od l. 1221. (Za časa Valvazorja je imela 24 podružnic, naše dni pa 21

in zraven še 2 kapelici, v katerih se tudi mašuje.) Obiskal sem tudi starotrško 4razredno šolo, in šaljivo predstavil se kot novi okr. nadzornik, kar se mi pa, se ve, — ni sponeslo, ker sva si bila z g. nadučiteljem že stara pobratima in znanca. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Novo šolsko klop je izumil učitelj gospod Flor. Rosman v Krškem. Klop je od higijenikov in tehnikov najboljše ocenjena. Izumitelj si je za klop izprosil privilegij.

Prvi bosenski doktor modroslovja. Dne 22. m. m. je na dunajskem vseučilišču naredil drugi strogi izpit suplent višje gimnazije v Serajevu T. M. Alaupović in si pridobil doktorstvo modroslovja.

Zolla. Francoski romanopisec Zolla je prosil avdijence pri papeži. Njegov roman, v katerem se opisujejo dogodki v Lurdu, je nasproten nauku katoliške cerkve in je od cerkvenega oblastva prepovedan.

Novice.

— **Slovenske šole v Gorici.** Naučno ministerstvo je zavrnilo pritožbo mestnega zastopa goriškega, ki se je pritožil proti ukazu deželnega šolskega sveta, da mora ustanoviti na svoje stroške slovensko ljudsko šolo v Gorici. Mestni zastop sklenil se je dalje pritožiti na upravno sodišče. Nadjati se je pač, da i tu zavrnejo predrzni rekurz Goričanov in da bo mestni zastop prisiljen ustanoviti slovensko ljudsko šolo v Gorici. Verujemo, da bo to bolelo ošabne Lahe, toda preverjeni naj bo, da se bodo tudi na to navadili, kakor tudi še na kaj drugega, kar pride.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** so od 20. septembra do 20. okt. t. l. darovali: Gdč. Janja Miklavčič-eva učiteljica v Kranju, lepo zbirko koristnih knjig; vzorne rodoljubkinje, litijske Slovenke, drugo pokroviteljino v znesku 100 gld., zastopnica jim bo blag. g. Helena Bevk-ova; podružnica v Kranjski Gori, ki jej je sedaj prvomestnik naš glavni tajnik, vč. g. župnik A. Žlogar, v svojem letnem donesku 86 gld. tudi 15 gld. „kronskih darov“, nabranih povodom svojega letnega zborovanja; sl. Gornjesavinska posojilnica v Mozirju zopet 25 gld.; vč. g. župnik J. Černko, blagajnik vuhred-marenberške podružnice, 35 gld., nekaj je letnine, večinoma pa dohodek tombole in znesek nabran v nabiralnici v Marenbergu, vč. g. duhovni svetnik Matej Preželj, župnik v Mavčičah, 5 gld. in g. Avg. Kunc v Černomlju 6 kron kot III. dobiček pri kegljanju v podporo naši družbi.

— Srčno priporočamo vesoljnemu Slovenstvu našo družbo. Zaupanjem pričakujemo obilih darov. Slovenska požrtvovalnost, kot jo svedočijo n. pr. Litijske Slovenke, ki po krajevarjih zbirajo stotake in delavne podružnice, to nam daje pogum. Zato kličemo: Bog povrni darovateljem! Bog živi naslednike!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Napisi v Istri.** Rogovljenja od strani italijanskih prenapetežev proti pravičnim dvojezičnim napisom po Istri še ni konca. Dne 2. t. m. zbralo se je v Trstu več isterkih italijanskih županov, da bi storili pri c. kr. namestniku potrebne korake v prosep svoje stvari. Namestnik Rinaldini je bil vendar toli previden, da italijanskih mož ni vsprejel. Imeli so na to v mestni dvorani neko posvetovanje, v katerem so dali duška svoji nevolji proti dvojezičnim napisom in se navduševali drug drugega za boj proti pravičnosti. Tržaški župan dr. Pitteri pa je pozdravil v imenu mesta svoje italijanske sodruge. Pred mestno hišo zbrala se je množica ljudij, ki so hoteli demonstrirati, a policija jih je razgnala. Ko se je raz-

obešal napis v Piranu je pred sodnijo in v obližju se postavilo 2 stotniji vojakov pod poveljstvom podpolkovnika. Pri taki straži pač ni bilo nevarnosti za tistega, ki je tablo na zid pribijal. Dvojezični napis pa tudi pozneje stražijo vojaki. — V Balah napali so na vernih duš dan orožniško postajo s kamenjem. Pobili so vse šipe in ranili ednega orožnika. Dvojezični napis orožniške postaje so tudi razbili. Le z težka so orožniki pomirili izgrednike. — V Buzetu so dne 6. t. m. po noči zamazali dvojezični napis na pošti. — V Novemgradu (Cittanova) v okraji Poreškem je dne 5. t. m. po noči pijana druhal kričala po ulicah „Evviva l' Italia!“ in s psovkami grčila Slované. Orožniki so s silo razgnali razgrajalce. — Slovanski državni poslanci iz Primorske grof Alfred Coronini, dr. Gregorčič, Nabergoj, dr. Laginja in Spinčič bili so dne 6. t. m. pri ministerskem predsedniku knezu Windischgrätzu zaradi isterskih zadev in so ga v prvi vrsti opozorili na demoralizujoči vtis, katerega je naredilo vladno omahovanje glede dvojezičnih napisov na primorsko prebivalstvo. Ministerski predsednik je natančno se pomenkoval o tej zadevi s poslanci in jih zagotavljal, da je vlada vsem narodom enako naklonjena. — Ko bi to vse delali Slovani, bi najbrž že davno imeli izjemno stanje.

— **Na starinjske najdbe** iz rimske dobe, ki so precejšnje vrednosti naleteli so pri izkopavanju zemlje za temeljno zidovje „Narodnega doma“ v Celji.

— **Častnim občanom** izvolil je občinski zastop litijski g. Janeza Jeretina, večletnega prvomestnika cestnega odbora, za zasluge, katere si je stekel kot tak.

— **Telefon.** Dne 2 t. m. izročil se je v Gorici državni telefon javnemu prometu. — Za Ljubljano je naprava telefona gotovo tudi potrebna. Vršile so se svojedobno v ta namen že poizvedovanja, a ker je prišla na površje graditev novega poštnega poslopja, je naznanilo trgovinsko ministerstvo, da se bo mogel v Ljubljani napraviti državni telefon šele, ko bo dovršeno novo poštno poslopje. Ker se s to zgradbo v kratkem prične, je torej tudi obistinitev državnega telefona v Ljubljani prav blizu.

— **Državna podpora.** C. kr. poljedelsko ministerstvo je za vodovod v Selščeku-Begunjah pri Cerknici dovolilo 4000 gld. podpore.

— **Knjige družbe sv. Mohorja** so že izšle

— **Kmetijska družba kranjska** vabi na izredni občni zbor, ki bo v četrtek dne 29. novembra t. l. ob 1/2 11. uri dopoludne v ljudski šoli v Mokronogu. Na zboru se bode razgovarjalo o pridelovanju sladkorne pese in o vpeljavi sladkornega obrta na Dolenjskem. Pristop k občnemu zboru je dovoljen tudi nečlanom.

— **Podržavljenje južne železnice.** Jutri prično se mej zastopniki obeh trgovinskih ministerstev in zastopniki uprave južne železnice posvetovanja glede pogojev o prevzetju južne železnice od strani države.

— **Podružnica c. kr. kmet. družbe v Starem trgu pri Ložu** je v namen povzdige sadjarstva v Loški dolini napravila drevesnico.

— **»Glasbena Matica«** v Ljubljani priredi svoj prvi koncert v ponedeljek dne 12. novembra zvečer v redutni dvorani. Vspored je posebno zanimiv. Sedeži se dobivajo pri knjigotržcu g. Ant. Zagorjanu na Kongresnem trgu. Rodoljubi se opozarjajo, da obilo posetijo koncert.

— **Novo poštno poslopje** v Mariboru, ki je v velik kras mestu, so dne 29. m. m. slovesno odprli.

— **Za belokranjsko železnico** sta sklenili črnomeljska in metliška posojilnica podpisati po 1000 gld.

— **Porotno zasedanje** pri c. kr. deželnem sodišči v Ljubljani se prične dne 26. novembra t. l.

— **Trtorejsko zadrugo »pepinjero«** so osnovali v Krškem. Namen zadruga je pospeševati trto- in vinorejo v obče, posebno pa v krškem okraji s tem, da ustanovi na primernih